

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

Všeobecné volby v Bosně a Hercegovině 2018

Ústavní systém, politické strany, předvolební kampaň
a povolební vyjednávání

Obsah:

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA
ÚSTAVNĚ-POLITICKÉHO SYSTÉMU
BOSNY A HERCEGOVINY 3

VOLEBNÍ SYSTÉM A JEHO POTENCIÁLNÍ
REFORMA 4

PROFILY VÝZNAMNÝCH POLITICKÝCH
STRAN 6

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY
2018 7

VOLBY DO PREZÍDIA FEDERACE 20189

ZHODNOCENÍ VÝSLEDKU VOLEB 10

SCHVÁLENÍ PŘEDSEDY RADY MINISTRŮ,
PROSINEC 2019 10

ZDROJE A POUŽITÁ LITERATURA 11

Vybraná témata č. 07/2019
prosinec 2019
autor: Matej Vince, Martin Kuta

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Všeobecné volby v Bosně a Hercegovině 2018: Ústavní systém, politické strany, předvolební kampaň a povolební vyjednávání	Typ edice: online, ISSN 2533-414X
Autoři: Vince, M., Kuta, M.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 07/2019	První vydání edice: leden 2005
Datum: prosinec 2019	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova: Volby; přehled; Parlament; Bosna a Hercegovina	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Materiál se věnuje volbám na celostátní úrovni v Bosně a Hercegovině, které proběhly v říjnu 2018. Voliči v těchto volbách zvolili politickou reprezentaci do celostátního Parlamentního shromáždění (Poslanecké sněmovny) a ustavili trojčlenné prezídium země. Po volbách probíhala zdlouhavá jednání; teprve až na začátku prosince 2019 se podařilo schválit kandidáta na předsedu rady ministrů na celostátní úrovni.

General elections in Bosnia and Herzegovina, 2018

The paper looks into the general elections at the state level in Bosnia and Herzegovina in October 2018. Voters elected representatives of the lower House of Representatives of the state Parliamentary Assembly and three members of collective Head of State. After the general election, a lengthy process of government formation followed. Finally, in December 2019, the Parliamentary Assembly confirmed a new Prime Minister.

Obsah

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚSTAVNĚ-POLITICKÉHO SYSTÉMU BOSNY A HERCEGOVINY	3
VOLEBNÍ SYSTÉM A JEHO POTENCIÁLNÍ REFORMA	4
PROFILY VÝZNAMNÝCH POLITICKÝCH STRAN	6
VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2018	7
VOLBY DO PREZÍDIA FEDERACE 2018	9
ZHODNOCENÍ VÝSLEDKU VOLEB	10
SCHVÁLENÍ PŘEDSEDY RADY MINISTRŮ, PROSINEC 2019	10
ZDROJE A POUŽITÁ LITERATURA	11

Základní charakteristika ústavně-politického systému Bosny a Hercegoviny¹

Ústavní a politický systém Bosny a Hercegoviny primárně vychází z Daytonské mírové smlouvy (1995) a Ústavy Bosny a Hercegoviny, která byla přijata jako dodatek ke smlouvě. Do ústavy byly implementovány konsociační prvky, které zřizují federativní uspořádání a zajišťují fungování celého ústavně-politického systému.

Bosna a Hercegovina je definována jako federace dvou územních „entit“ – Federace Bosny a Hercegoviny a Republiky srbské.

- Zákonodárny sbor na centrální úrovni se nazývá Parlamentní shromáždění a tvoří ho dvě

komory. Dolní komorou parlamentu Bosny a Hercegoviny je Poslanecká sněmovna. Horní komorou Parlamentního shromáždění Bosny a Hercegoviny je Sněmovna lidu.

- Hlavou celostátní exekutivy je Prezídium Bosny a Hercegoviny. Jedná se o kolektivní hlavu státu, která sestává ze tří členů, paritně zastupujících konstitutivní národy (Bosňák, Srb a Chorvat).
- Roli vlády plní Rada ministrů Bosny a Hercegoviny, jejíhož předsedu jmenuje Prezídium federace se souhlasem Parlamentního shromáždění. Po získání důvěry navrhuje předseda Rady jednotlivé ministry.
- Soudní moc Bosny a Hercegoviny sestává z devítičlenného Ústavního soudu a Soudu Bosny a Hercegoviny, který se zabývá váleč-

¹ Více viz LÍDL, Václav. Vybraná témata PI 17/2010. Bosna a Hercegovina: Všeobecné volby 2010. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=65364>.

nými zločiny, organizovaným zločinem a dalšími závažnými zločiny. Soudní systémy existují v celé šíři v rámci entit s tím, že Distrikt Brčko disponuje vlastním soudním systémem.

Institucemi **Federace Bosny a Hercegoviny** jsou Prezidium Federace Bosny a Hercegoviny, premiér, vláda, Poslanecká sněmovna a Sněmovna lidu. Federace Bosny a Hercegoviny je tvořena 10 kantony rozdělenými na národnostním principu. Pět kantonů je čistě bosenských, tři jsou čistě chorvatské a dva kantony jsou smíšené, bosensko-chorvatské.

Institucemi **Republiky srbské** jsou Prezidium Republiky srbské, premiér, vláda, Národní shromáždění a Rada národů.

Speciální status má distrikt **Brčko**, který je společným kondominiem Federace Bosny a Hercegoviny a Republiky srbské. Obyvatelé Brčka mají od voleb v roce 2015 právo se rozhodnout, do jaké územní entity budou volit.

Volební systém a jeho potenciální reforma

Jedním z prioritních cílů implementace Daytonské mírové smlouvy byla realizace svobodných a spravedlivých voleb. Podmínky pro jejich uskutečnění byly upraveny samostatným dodatkem III Daytonské smlouvy, který svěřil dohled nad demokratickým průběhem voleb do rukou OBSE.² První volby v obnoveném státě se konaly v roce 1996.

V roce 2001 přijalo Parlamentní shromáždění Bosny a Hercegoviny volební zákon³, který však zásadním způsobem netransformuje původní dočasný volební systém, který vzešel z Daytonské smlouvy. Jeho základní charakteristikou je:

- 2/3 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentního shromáždění a členové Prezídia Bosny a Hercegoviny jsou voleny na území Federace Bosny a Hercegoviny; 1/3 Poslanecké sněmovny a člen Prezídia za Srby jsou voleni na území Republiky srbské.

- Voliči mají právo odevzdat svůj hlas osobně nebo v nepřítomnosti v obci, kde měli bydliště podle sčítání lidu z roku 1991.
- Občan Bosny a Hercegoviny, který disponuje dvojitým státním občanstvím, může volit ve všeobecných volbách pouze tehdy, když má svůj trvalý pobyt na území Bosny a Hercegoviny.
- Osoba, která byla obviněna nebo odsouzena Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii pro závažné porušení lidských práv, nemůže být zvolena do jakékoli funkce na území Bosny a Hercegoviny.
- Mandát náleží osobě, ne straně nebo koalici, za kterou kandidát kandidoval.
- Orgány odpovědné za organizaci a průběh voleb jsou Ústřední volební komise, Obecní volební komise a Výbory volebních místností. Složení těchto orgánů by mělo být multietnické.

Volební zákon z roku 2001 dále specifikuje volby pro centrální úroveň exekutivní a legislativní složky moci:

- Trojčlenné Prezidium Bosny a Hercegoviny je voleno systémem prosté většiny. Ačkoli mají být zvoleni zástupci konstitutivních národů, administrace voleb je provedena na územním principu (v rámci entit). Chorvatský a bosenský zástupce je volen na území Federace Bosny a Hercegoviny a srbský zástupce na území Republiky srbské. Tento systém vytváří značný ústavní problém, protože Bosňáci a Chorvaté, kteří mají trvalý pobyt na území Republiky srbské, nemůžou volit členy předsednictva ze své národnosti a naopak, Srbové, kteří mají trvalý pobyt na území Federace Bosny a Hercegoviny, nemůžou volit srbského zástupce. Tento princip je v rozporu s ústavními principy a mezinárodními demokratickými standardy. Na základě tohoto principu může nastat i situace, kdy při taktickém hlasování je chorvatský člen předsednictví zvolen bosňáckými hlasy.⁴ Chorvaté proto volají po lepším postavení, srovnatelným se systémem volby srbského zástupce.

² Dayton Accords. Annex 3: Elections. cit. [2018-11-12]. Dostupné z: <https://www.state.gov/p/eur/rls/or/dayton/52584.htm>.

³ Bosnia and Herzegovina: Election Law of 2001. cit. [2018-11-12]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/docid/4d2d91252.html>.

⁴ SAHADŽIĆ, Maja. The Electoral System of Bosnia and Herzegovina: A Short Review of Political Matter and/or Technical Perplexion. CONTEMPORARY issues, (2009) Vol. 2, No. 1 S. 71.

- Poslanecká sněmovna – dolní komora Parlamentního shromáždění Bosny a Hercegoviny – sestává ze 42 členů, kteří jsou voleni přímo systémem poměrného zastoupení. Dvě třetiny sněmovny (28) jsou voleny ve všeobecných volbách na území Federace Bosny a Hercegoviny a jedna třetina (14) je volena ve všeobecných volbách na území Republiky srbské. Volební klauzule v jednotlivých obvodech je 3% a aktivní i pasivní volební právo přiznáno osobám starším 18 let. S ohledem na volební zákon mají ale politické zastoupení (tedy pasivní volební právo) zaručeny pouze příslušníci tří konstitutivních národů, což je podle Evropského soudu pro lidská práva v rozporu s Evropskou konvencí o lidských právech (porušení čl. 14 o nediskriminaci).⁵
- Sněmovna lidu – horní komora Parlamentního shromáždění – sestává z 15 delegátů, z nichž je zachována parita konstitutivních národů. Deset delegátů volí Sněmovna lidu Federace Bosny a Hercegoviny a zbylých pět Národní shromáždění Republiky srbské. Jedná se tedy o nepřímou volbu.

Volby do institucí Federace Bosny a Hercegoviny:

- Předsednictvo Federace Bosny a Hercegoviny se skládá z prezidenta a dvou viceprezidentů, kteří zastupují jednotlivé konstitutivní národy Federace. Předsednictvo je voleno nepřímo Parlamentem Federace na čtyřleté funkční období. Předsednictvo navrhuje premiéra, který po získání důvěry ze strany Poslanecké sněmovny sestavuje vládu.
- Dolní komoru dvoukomorového parlamentu představuje Poslanecká sněmovna. Tvoří ji 98 poslanců, z nichž 73 je zvoleno poměrným volebním systémem ve 12 vícemandátových obvodech, a zbývajících 25 křesel představují kompenzační mandáty. Nezbytnou podmínkou pro regulérnost voleb je, že každý národ musí obsadit minimálně čtyři poslanecká křesla.
- Sněmovna lidu, která je horní komorou Parlamentu, se skládá z 58 delegátů rozdělených do 4 klubů – bosenského, chorvatského a srbského, které mají shodně po 17 členech a navíc klubu zastupujícího ostatní etnika, který se

skládá ze 7 delegátů. Členové Sněmovny lidu jsou delegováni zákonodárnými tělesy jednotlivých kantonů a to proporčně podle počtu obyvatel jednotlivých kantonů. V případě Sněmovny lidu se stejně jako na celostátní úrovni jedná o nepřímou volbu.

Volby do institucí Republiky srbské:

- Předsednictvo Republiky srbské je v čele výkonné moci. Skládá se z jednoho prezidenta a dvou viceprezidentů. Rozdíl oproti Federaci Bosny a Hercegoviny spočívá v tom, že Předsednictvo Republiky srbské je voleno v přímých volbách se čtyřletým mandátem. Prezidentem se stává automaticky kandidát, který získá nejvyšší počet hlasů a viceprezidenty poté ti kandidáti, kteří skončili v součtu hlasů za ním, ale musí příslušet k jiné národnosti tak, aby bylo členství rozloženo mezi tři konstitutivní národy Republiky srbské. Předsednictvo navrhuje kandidáta na post premiéra, který je schvalován dolní komorou parlamentu.
- Dolní komoru parlamentu představuje Národní shromáždění Republiky srbské. Sestává z 83 poslanců volených na čtyřleté období. 62 poslanců je voleno poměrným volebním systémem v 6 vícemandátových obvodech, 21 poslaneckých křesel připadá na kompenzační mandáty. Minimálně čtyři poslance musí získat každý ze tří konstitutivních národů.
- Rada národů Republiky srbské – horní komora parlamentu – je složena z 28 delegátů – po osmi pro každou z národností a čtyři delegáty za ostatní národnosti Republiky srbské. Členové Rady národů jsou přímo delegováni poslanci Národního shromáždění republiky srbské (nepřímá volba).

První volby podle nového volebního zákona přijatého v roce 2001 proběhly o rok později. Administraci těchto voleb poprvé převzaly bosensko-hercegovinské orgány.

Kromě tří konstitutivních národů Bosna a Hercegovina oficiálně uznává 17 národnostních menšin⁶. Menšiny jsou často uváděny jako „Ostatní“. Podle sčítání lidu v roce 2013 představují tyto menšiny 2,7 % celkové populace

⁵ European Court on Human Rights: CASE OF SEJDIĆ AND FINCI v. BOSNIA AND HERZEGOVINA, 22.12.2009 [cit. 2018-11-12]. Dostupný z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-96491>.

⁶ Tyto menšiny jsou: Albánci, Černoherci, Češi, Italové, Židi, Maďaři, Makedonci, Němci, Poláci, Romové, Rumuni, Rusové, Rusíni, Slováci, Turkové a Ukrajinci.

země. Ve všeobecnosti lze konstatovat, že institucionalizovaný systém sdílení moci v Bosně a Hercegovině, který vychází z Daytonské mírové dohody a volebního zákona z roku 2001, je diskriminační vůči těm, kteří nespádají mezi konstitutivní národy. Etnicita je klíčovým aspektem všech politických struktur v zemi, proto je jakákoliv ústavní reforma politického a volebního systému nesmírně komplikovaná a vyžaduje kompromis mezi všemi stranami. Politické elity se v současnosti otázce reformy spíše vyhýbají kvůli obavám ze ztráty vlivu či kontroly nad určitým územím, nicméně udělení Bosně a Hercegovině potenciálně kandidátského statusu na členství v EU by mělo znamenat, že vyřešení této otázky se dříve či později stane nevyhnutelnou a etnický princip bude muset být nahrazen občanským principem.⁷

Dle závěrečné zprávy OBSE k volbám v roce 2018 však nebyla stále sjednána náprava. I přes zavedení dílčích opatření pro zlepšení monitoringu stranických výdajů na předvolební kampaň a snížení možnosti zneužívání veřejných finančních prostředků zpráva uvádí, že v Bosně a Hercegovině stále nepanuje dostatečná politická vůle k ústavním a volebním reformám.⁸

Profily významných politických stran⁹

Strana demokratické akce (*Stranka demokratske akcije*, SDA) je nejstarší bosenskou stranou založenou již v roce 1990 pozdějším prvním prezidentem Bosny a Hercegoviny Alijou Izetbegovičem. Od září 2014 vede stranu syn jejího zakladatele Bakir Izetbegovič, který byl členem Prezídia federace v období 2010–2018. Strana se staví za integraci země do Severoatlantické aliance a EU, proto zdůrazňuje

ústavní reformy země, které mají vést ke zvýšení efektivity politických institucí. Jedním z bodů programu strany je důraz na vlastní státnost Bosny a Hercegoviny, tím se strana stává představitelem bosensko-hercegovinského nacionalismu.

Aliance nezávislých sociálních demokratů (*Savez nezavisnih socijaldemokrata*, SNSD) je největší srbskou stranou Bosny a Hercegoviny vedenou Miloradem Dodikem. Strana se ostře vymezuje proti centralizaci moci. Představitelé SNSD hlásají odtržení Republiky srbské a přičlenění k Srbsku.

Srbská demokratická strana (*Srpska demokratska stranka*, SDS) je politickou stranou orientovanou především na srbské voliče. Až do roku 2006 šlo o nejlivnější stranu v Republice srbské. Někteří její bývalí představitelé byli odsouzeni Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Strana se profilovala spíše jako separatistická, ale během posledních let prošla reformou. SDS se na celostátní úrovni mění na konstruktivní, proevropskou sílu.

Sociálnědemokratická strana (*Socijaldemokratska Partija Bosne i Hercegovine*, SDP) představuje tradiční sociálnědemokratickou stranu v zemi. Původně měla strana spíše občanskou ideologii zaměřenou na spolupráci, nicméně v posledním období se začala soustředit především na bosenské voliče a využívat bosenskou národní otázku a populistickou rétoriku. Tím strana ztratila většinu svých chorvatských a srbských voličů.

Chorvatská demokratická unie Bosny a Hercegoviny (*Hrvatska Demokratska Zajednica*, HDZ BiH) je historicky nejstarší chorvatskou stranou, která má silné vazby na chorvatskou stranu HDZ. Svoji pozici nejvýrazněji chorvatské strany ztratila až v roce 2006, kdy se od ní

⁷ Jared O. Bell. Dayton and the Political Rights of Minorities: Considering Constitutional Reform in Bosnia and Herzegovina after Acceptance of its Membership Application to the European Union. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. Vol 17, No 2, 2018, 17–46. cit. [2018–11–13]. Dostupné z: https://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2018/Issue_2_2018/Jared_O_Bell.pdf

⁸ BOSNIA AND HERZEGOVINA GENERAL ELECTIONS 7 October 2018 ODIHR Election Observation Mission Final Report.

OSCE.org [online] [cit. 2019–12–09]. S. 5–6. Dostupné z: <https://www.osce.org/odihr/elections/bih/409905?download=true>.

⁹ Strany jsou seřazeny dle procentuálního zisku hlasů (celostátně). Popsány jsou pouze strany, které získaly mandát. Key political parties. *Balkaninsight.com* [online]. 24.09.2018 cit. [2018–11–14]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/key-political-parties-09-21-2018>.

odštěpila frakce HDZ-1990. Strana se snaží posílit vliv chorvatského etnika, které má podle jejich představitelů výrazně slabší pravomoci než Bosňáci a Srbové.

Demokratická fronta (*Demokratska fronta*, DF-GS) byla založena v roce 2013 Željkom Komšićem. Po dvou mandátech v předsednictví jako chorvatský člen a v důsledku svého zklamání z SDP se rozhodl stranu opustit a založit novou stranu, která nabídne voličům možnost občanské volby. DF je středolevá strana, která se hlásí k sociální demokracii a má proevropské názory. Nejsilnější stránkou strany je Komšićova osobní popularita.

Demokratická lidová aliance (*Demokratski narodni savez*, DNS) je strana srbského národního sociálního konzervativismu. Strana se profiluje jako radikálně levicová strana s důrazem na svobodu, sociální spravedlnost, funkčnost státu, mír a demilitarizaci Bosny a Hercegoviny.¹⁰

Svaz za lepší budoucnost Bosny a Hercegoviny (*Savez za Bolju Budućnost*, SBB) vznikl v roce 2009. SBB je středopravicovou stranou, většinu jejích kandidátů tvoří etničtí Bosňáci. Strana se snaží vytvořit obraz politického subjektu založeného úspěšnými podnikateli, kteří chtějí nastartovat ekonomický růst a přinést politické změny. Přestože SBB po volbách v roce 2014 vstoupila do vládnoucí koalice vedené SDA, nadále pokračovala ve své opoziční práci vůči této straně a stala se vedoucí silou při budování neformální aliance několika stran – včetně SDP a DF – která se pokouší porazit SDA.

Strana demokratického progresu (*Partija Demokratskog Progresu*, PDP) představuje umírněnou konzervativní stranu s voličskou základnou především mezi bosenskými Srby. Strana uznává bosensko-hercegovinskou státnost, avšak v decentralizované podobě.

Naše strana (*Naša Stranka*, NS) je sociálně-liberální politickou silou, která klade důraz

na státnost Bosny a Hercegoviny a její multietnický charakter. Strana působí v obou územních entitách a snaží se nabídnout protipól nacionalistickým stranám. V rámci svého programu usiluje o posilování principů vlády práva a sblížení s EU.

Nezávislý blok (*Nezavisni Blok*, NB) sdružuje politiky, kteří vystoupili z existujících stran.

Hnutí demokratické akce (*Pokret Demokratske Akcije*, PDA) je relativně novou politickou silou. Strana usiluje o jednotu státu a samostatnou a původní státnost. Hlavní témata zahrnují politickou, ekonomickou a bezpečnostní stabilitu země, podporu ekonomického růstu, komunikace mezi centrální úrovní a úrovní jednotlivých entit a místních komunit.¹¹

Socialistická strana (*Socijalisticka Partija*, SP) vznikla v roce 1993 jako původní socialistická strana v přímém protikladu k nacionalistickým stranám. Z toho lze odvodit její kladný postoj k samostatné bosensko-hercegovinské státnosti. Strana klade důraz na tradiční socialistické hodnoty (rovnost osob, mír, svoboda, sociální spravedlnost, silné zapojení státu do ekonomiky).¹²

Strana demokratické činnosti (*Strana Demokratske Aktivnosti*, A-SDA) představuje regionální alternativu k SDA, která vznikla z bývalých členů SDA. Programově stojí na konzervativních hodnotách.¹³

Volby do Poslanecké sněmovny 2018

Hlavními tématy předvolební kampaně byla zejména ekonomická situace. Ekonomika se po válce zcela nezotavila. Míra nezaměstnanosti činí zhruba 27 procent, i proto se příslib většího počtu pracovních míst stal nejdůležitější pro většinu stran. Jejich návrhy na zlepšení situace jsou však často nejasné. Dalšími

¹⁰ O nama. DNSRS.org [online] [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://www.dnsrs.org/onama>.

¹¹ About Us – PDABiH. Pدابي.орг [online] [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <http://pdabih.org/o-nama/>.

¹² About us – Socialist Party. Socijalisti.ba [online] [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://socijalisti.ba/%d0%be-%d0%bd%d0%b0%d0%bc%d0%b0/>.

¹³ ANDJELIĆ, Neven. Elections in Bosnia and Herzegovina: Discrimination and the Non-Vote Election Analysis. *Contemporary Southeastern Europe*, 2018, 5(1). S. 27.

klíčovými otázkami jsou korupce a etnické rozdíly.¹⁴

Volební výsledky do Poslanecké sněmovny zobrazuje tabulka 1. Z tabulky je patrné, že pouze strana SDA získala mandáty v obou entitách.

Ke složení Poslanecké sněmovny viz také obrázek 1. Strany jsou v tomto obrázku seřazeny na pravolevém politickém spektru dle jejich politického programu, avšak politické spektrum Bosny a Hercegoviny je vícedimenzionální.

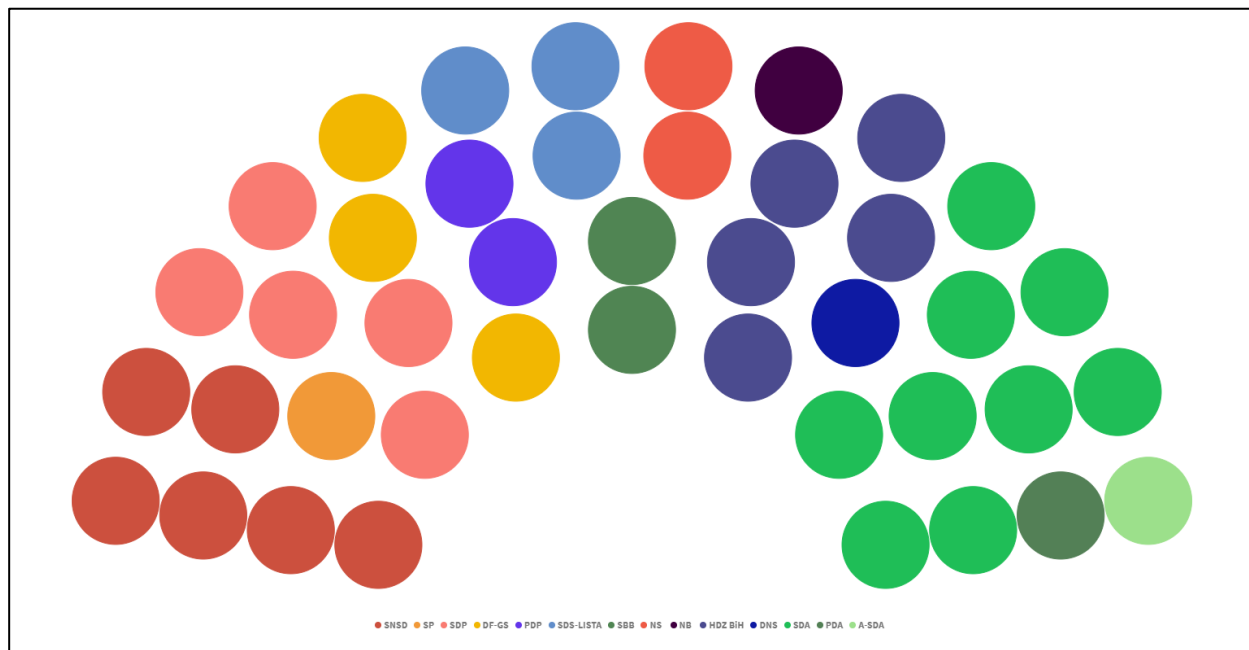
Tabulka 1 Volební výsledky do Poslanecké sněmovny, 2018

Strana	Federace Bosny a Hercegoviny		Republika srbská		Celkově	
	% hlasů	Počet mandátů	% hlasů	Počet mandátů	% hlasů	Počet mandátů
SDA	25,48	8	4,45	1	17,10	9
SNSD			39,10	6	16,03	6
SDS-LISTA	-		24,34	3	9,80	3
SDP	14,23	5	-	-	9,08	5
HDZ BiH	14,71	5	-	-	9,05	5
DF-GS	9,72	3	-	-	5,81	3
PDP	-		12,56	2	5,06	2
DNS	-	-	10,29	1	4,18	1
SBB	6,83	2	-	-	4,16	2
NS	4,89	2	-	-	2,92	2
NB	4,20	1	-	-	2,51	1
PDA	3,88	1	-	-	2,32	1
SP	-	-	4,69	1	1,89	1
A-SDA	3,01	1	-	-	1,84	1

Zdroj: vlastní zpracování na základě Ústřední volební komise Bosny a Hercegoviny, Izbori.ba. Volební účast činila celostátně 54,03 %.

¹⁴ Bosnia Elections 2018: Profile. Balkaninsight.com [online]. 24.09.2018 cit. [2018-11-16]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-elections-2018-profile-09-24-2018>.

Obrázek 1 Složení Poslanecké sněmovny, volby 2018

Zdroj: vlastní zpracování dle Izbori.ba.

Volby do Prezídia federace 2018

Výsledky voleb do prezídia jsou zobrazené v tabulce 2.

Tabulka 2 Výsledky voleb do prezídia federace, 2018

Kandidát	Nominující strana	% hlasů
<i>Bosenský zástupce</i>		
Šefik Džaferović	SDA	36,61
Denis Bećirović	SDP	33,53
Fahrudin Radončić	SBB BiH	12,95
Mirsad Hadžikadić	nezávislý kandidát	10,09
Senad Šepić	nezávislý blok	5,15
Amer Jerlagić	Za BiH	1,66
<i>Chorvatský zástupce</i>		
Željko Komšić	DF	52,64
Dragan Čović	HDZ	36,14
Diana Zelenika	HDZ 1990	6,04
Boriša Falatar	Naša stranka	3,74
Jerko Ivanković-Lijanović	NS Radom za boljitak	1,42
<i>Srbský zástupce</i>		
Milorad Dodik	SNSD	53,88
Mladen Ivancić	SDS, PDP	42,74
Mirjana Popović	Napredna srpska strana	1,86
Gojko Kličković	PSDS	1,52

Zdroj: Ústřední volební komise Bosny a Hercegoviny, Izbori.ba. Volební účast činila celostátně 54,02 %.

Zhodnocení výsledku voleb

Za dva nejdůležitější výsledky voleb lze bezpochyby považovat zvolení Željka Komšiće a Milorada Dodika do Prezídia Bosny a Hercegoviny.

Ačkoliv koalice vedená chorvatskou nacionalistickou stranou HDZ získala většinu chorvatských hlasů ve volbách do státního parlamentu a ve všech chorvatských kantonech, jejich kandidát neuspěl v souboji o chorvatského člena prezídia. Čtyři dny po zvolení nového předsednictví se v ulicích Mostaru sešli stovky demonstrantů proti chorvatskému zastupci. Většina Chorvatů je přesvědčena, že stávající politický systém umožnil muslimským Bosňákům, aby účinně zvolili svého kandidáta na chorvatské křeslo v rámci prezídia. Mezi protestujícími se objevovala hesla jako „Not My President“ nebo „RIP Democracy“. Željko Komšić je zastáncem multietnické Bosny, zatímco jeho poražený soupeř Dragan Čović usiluje se stranou HDZ o autonomní postavení Chorvatů v rámci Bosny na principu Republiky srbské.¹⁵

Ještě větší kontroverzi rozpoutalo zvolení Milorada Dodika. Dodik, který je známý svými vazbami na Rusko a dobrým vztahem s Vladimírem Putinem¹⁶, porazil v boji o křeslo v předsednictví středoprávního politika Mladena Ivanciće. Milorad Dodik vedl Republiku srbskou od roku 2006 a jeho politické názory jsou silně nacionalistické. V roce 2016 stál se svou stranou za kontroverzním referendem o vytvoření svátku Dne Republiky srbské, který odmítl Ústavní soud.¹⁷ „*Mojí první prioritou bude pozice srbského národa a Republiky srbské,*“ řekl Dodik po svém zvolení.¹⁸ Již před

volbami prohlásil, že by pro Republiku srbskou usiloval o jednostranné vyhlášení nezávislosti v případě, že by se Kosovo stalo členem dalších mezinárodních organizací, včetně OSN.¹⁹ Se silícím nacionalismem se zvyšuje také hrozba propuknutí etnických konfliktů, které by mohly vést k rozpadu Bosny a Hercegoviny.

Schválení předsedy rady ministrů, prosinec 2019

Poslanecká sněmovna schválila nového předsedu Rady ministrů (vlády) Zorana Tegeltija ze SNSD 5. prosince 2019. Po roce a dvou měsících od posledních parlamentních voleb tak došlo k završení volebního procesu. Tegeltija předtím působil i jako ministr financí Republiky srbské. Během svého projevu před poslanci oznámil, že co nejdříve představí a sestaví novou vládu, jejíž funkcí bude provést reformy zaměřené na požadavky a potřeby občanů. Naléhavost tohoto kroku je o to důležitější, že by vláda měla být sestavena po více než roce od parlamentních voleb.

Z průběhu parlamentní rozpravy může být zřejmé, že momentální politika není určována pouze výhledem na vládní činnost, ale poměrně silně rezonují také témata spojená s minulostí. Tegeltija byl konfrontován s tím, zda bude po vzoru Dodika vláda odmítat zapojení bosenských Srbů do válečných zločinů včetně genocidy v Srebrenici. Dalším sporným tématem se jeví státní obranná politika, podle níž bude země usilovat o sblížení se Severoatlantickou aliancí (NATO), což by mělo být v rozporu s usnesením Národního shromáždění Republiky srbské. Právě téma sblížení

¹⁵ Croats protest against election of moderate in Bosnia 's presidency. Uk.reuters.com [online], 11.10.2018 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/uk-bosnia-election-protests/croats-protest-against-election-of-moderate-in-bosnias-presidency-idUKKCN1ML2PB>.

Bosnian Croats Protest Against Komsic 's Election Victory. Balkaninsight.com [online], 12.10.2018 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnian-croats-stage-protest-against-new-presidency-member-10-12-2018>.

¹⁶ Putin Reportedly Wishes Dodik Success in Bosnia Election. Balkaninsight.com [online], 01.10.2018 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/putin-wished-dodik-success-in-the-bosnian-elections-media-reports-10-01-2018>.

[wished-dodik-success-in-the-bosnian-elections-media-reports-10-01-2018](http://www.balkaninsight.com/en/article/putin-wished-dodik-success-in-the-bosnian-elections-media-reports-10-01-2018).

¹⁷ Bosnian Serbs Defy State with Referendum Landslide. Balkaninsight.com [online], 25.09.2016 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/republika-srpska-referendum-early-results-09-25-2016>.

¹⁸ Milorad Dodik: Serb nationalist wins Bosnia presidency seat. Balkaninsight.com [online], 08.10.2018, cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-45774872>.

¹⁹ KUTA, Martin. Parlamentní volby v Bosně a Hercegovině. Přehled SZBP EU 10/2018. Parlamentní institut, ISSN 2533-4263. S. 4. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=152867>.

s NATO působila integračně, když ji podpořili Chorvati i Bosňáci.²⁰

Tegeltija navrhl prezident země v listopadu letošního roku. Společně rovněž představili zástupci tří konstitutivních národů reformní program, bez bližších podrobností.

Dobu mezi volbami a sestavením vlády (stále nejistým) označují některé komentáře za náznak rozpad systému Daytonských smluv. I přes dosažení politické dohody o postavě nového předsedy vlády panuje nejistota se sestavením nové vlády a především značně napjatá situace mezi konstitutivními národy.²¹

Zdroje a použitá literatura

ANDJELIĆ, Neven. Elections in Bosnia and Herzegovina: Discrimination and the Non-Vote Election Analysis. *Contemporary Southeastern Europe*, 2018, 5(1). S. 25–34. DOI 10.25364/02.5:2018.1.3.

Bosnia and Herzegovina: Election Law of 2001. cit. [2018-11-12]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/docid/4d2d91252.html>.

Bosnia Elections 2018: Profile. *Balkaninsight.com* [online]. 24.09.2018 cit. [2018-11-16]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-elections-2018-profile-09-24-2018>.

BOSNIA AND HERZEGOVINA GENERAL ELECTIONS 7 October 2018 ODIHR Election Observation Mission Final Report. OSCE.org [online] [cit. 2019-12-09]. S. 41. Dostupné z: <https://www.osce.org/odihr/elections/bih/409905?download=true>.

Bosnian Croats Protest Against Komsic 's Election Victory. *Balkaninsight.com* [online], 12.10.2018 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnian-croats-stage-protest-against-new-presidency-member-10-12-2018>.

Bosnian Serbs Defy State with Referendum Landslide. *Balkaninsight.com* [online], 25.09.2016 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/republika-srpska-referendum-early-results-09-25-2016>.

Croats protest against election of moderate in Bosnia 's presidency. *Uk.reuters.com* [online], 11.10.2018 cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/uk-bosnia-election-protests/croats-protest-against-election-of-moderate-in-bosnias-presidency-idUKKCN1ML2PB>.

Dayton Accords. Annex 3: Elections. cit. [2018-11-12]. Dostupné z: <https://www.state.gov/p/eur/rls/or/dayton/52584.htm>.

European Court on Human Rights: CASE OF SEJDIĆ AND FINCI v. BOSNIA AND HERZEGOVINA, 22.12.2009 [cit. 2018-11-12]. Dostupný z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-96491>.

Jared O. Bell. Dayton and the Political Rights of Minorities: Considering Constitutional Reform in Bosnia and Herzegovina after Acceptance of its Membership Application to the European Union. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. Vol 17, No 2, 2018, 17-46. cit. [2018-11-13]. Dostupné z: https://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2018/Issue_2_2018/Jared_O._Bell.pdf

Key political parties. *Balkaninsight.com* [online]. 24.09.2018 cit. [2018-11-14]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/key-political-parties-09-21-2018>.

Milorad Dodik: Serb nationalist wins Bosnia presidency seat. *Balkaninsight.com* [online], 08.10.2018, cit. [2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-45774872>.

SAHADŽIĆ, Maja. The Electoral System of Bosnia and Herzegovina: A Short Review of Political Matter and/or Technical Perplexion. *CONTEMPORARY issues*, (2009) Vol. 2, No. 1 S. 61–78. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/14419475.pdf>.

Ústřední volební komise Bosny a Hercegoviny. Oficiální volební výsledky. [online], cit. [2018-11-21]. Dostupné z: http://www.izbori.ba/rezultati_izbora?result=25&langid=4#/2/0/0/0/0/0/.

Vybraná témata 17/2010: Václav Líd, Bosna a Hercegovina: Všeobecné volby 2010. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=65364>.

Webové stránky politických stran

²⁰ KOVACEVIC, Danijel. Bosnia Parliament Confirms Tegeltija as New State PM. *Balkaninsights.com* [online], December 5, 2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2019/12/05/bosnia-parliament-confirms-tegeltija-as-new-state-pm/>.

²¹ LATAL, Srečko. Bosnia's Dayton Deal Is Dead – So What Now? *Balkaninsight.com* [online], December 2, 2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2019/12/02/bosnias-dayton-deal-is-dead-so-what-now/>.